Европейски парламент
2024 – 2029

ПРИЕТИ ТЕКСТОВЕ

P10_TA(2026)0066

Авторско право и генеративен изкуствен интелект – възможности и предизвикателства

Резолюция на Европейския парламент от 10 март 2026 г. относно авторското право и генеративния изкуствен интелект – възможности и предизвикателства (2025/2058(INI))

Европейският парламент,

– като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално членове 4, 16, 26, 114, 118 и 179 от него,

– като взе предвид член 17, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз (Хартата),

– като взе предвид член 27 от Всеобщата декларация за правата на човека, приета от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 10 декември 1948 г. (Резолюция 217 А), в който се утвърждава правото на всеки човек свободно да участва в културния живот на обществото, правото да се наслаждава на изкуствата, да участва в научния напредък и да се ползва от неговите постижения, както и правото на закрила на моралните и материалните интереси, които са резултат от каквото и да е научно, литературно или художествено произведение,

– като взе предвид Бернската конвенция за закрила на литературните и художествени произведения, изменена на 28 септември 1979 г., и Римската конвенция за закрила на изпълнителите, продуцентите на звукозаписи и излъчващите организации от 26 октомври 1961 г.,

– като взе предвид Споразумението ТРИПС от 15 април 1994 г. относно някои аспекти на правата върху интелектуалната собственост,

– като взе предвид Директива 96/9/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 1996 г. за правна закрила на базите данни[1]

[1] ОВ L 77, 27.3.1996 г., стр. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

(Директива за базите данни),

– като взе предвид Директива 2001/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2001 г. относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество [2] (Директива относно информационното общество),

– като взе предвид Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно упражняването на права върху интелектуалната собственост[3],

– като взе предвид член 1 от Протокол №1 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ETS No. 009), който гарантира правото на мирно ползване на собствеността и съгласно тълкуването на Европейския съд по правата на човека, включително по делото Anheuser-Busch Inc. с/у Португалия (11 януари 2007 г.), обхваща правата върху интелектуалната собственост,

– като взе предвид Директива 2009/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно правната закрила на компютърните програми[4],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните)[5],

– като взе предвид Директива (ЕС) 2016/943 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 г. относно защитата на неразкрити ноу-хау и търговска информация (търговски тайни) срещу тяхното незаконно придобиване, използване и разкриване[6],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2018/1807 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. относно рамка за

---

2 ОВ L 167, 22.6.2001 г., стр. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.
3 ОВ L 157, 30.4.2004 г., стр. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.
4 ОВ L 111, 5.5.2009 г., стр. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.
5 ОВ L 119, 4.5.2016 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
6 ОВ L 157, 15.6.2016 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.

свободното движение на нелични данни в Европейския съюз[7],

– като взе предвид Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО[8] (Директива относно авторското право),

– като взе предвид Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно отворените данни и повторното използване на информацията от обществения сектор[9],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2019/1150 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за насърчаване на справедливост и прозрачност за бизнес ползвателите на посреднически онлайн услуги[10],

– като взе предвид Бялата книга на Комисията от 19 февруари 2020 г., озаглавена „Изкуствен интелект – Европа в търсене на високи постижения и атмосфера на доверие“ (COM(2020)0065),

– като взе предвид Договора на Световната организация за интелектуална собственост за авторското право и преразгледания документ за изразяване на позиция относно политиките в областта на интелектуалната собственост и изкуствения интелект (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV) от 29 май 2020 г.,

– като взе предвид своята резолюция от 20 октомври 2020 г. относно правата върху интелектуалната собственост за разработването на технологии за изкуствен интелект[11],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2022/868 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно европейска рамка за управление на данните и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (Акт за управление на данните)[12],

– като взе предвид Съвместната европейска декларация на Европейския парламент, Съвета и Комисията относно цифровите права и принципите за цифровото десетилетие от 23 януари 2023

---

7 ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.
8 ОВ L 130, 17.5.2019 г., стр. 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.
9 ОВ L 172, 26.6.2019 г., стр. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.
10 ОВ L 186, 11.7.2019 г., стр. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.
11 ОВ C 404, 6.10.2021 г., стр. 129.
12 ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.

г.[13];

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2023/2854 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година относно хармонизирани правила за справедлив достъп до данни и за тяхното използване и за изменение на Регламент (ЕС) 2017/2394 и Директива (ЕС) 2020/1828 (Акт за данните)[14],

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект))[15],

– като взе предвид доклада от 9 септември 2024 г., озаглавено „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“ на Марио Драги,

– като взе предвид съобщението на Комисията от 29 януари 2025 г., озаглавено „Компас за конкурентоспособността на ЕС“ (COM(2025)0030),

– като взе предвид доклада на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост от 12 май 2025 г., озаглавен „Развитието на генеративния изкуствен интелект от гледна точка на авторското право“,

– като взе предвид съобщението на Комисията от 16 юни 2025 г., озаглавено „Състояние на цифровото десетилетие за 2025 г.: продължаване на изграждането на суверенитета и цифровото бъдеще на ЕС“ (COM(2025)0290),

– като взе предвид Кодекса за поведение в областта на ИИ с общо предназначение, по-специално главата за авторското право, публикувана от Комисията на 10 юли 2025 г., която е в сила от 2 август 2025 г.,

– като взе предвид Обяснителната бележка и образец за публично обобщение на съдържанието за обучение на ИИ с общо предназначение, публикувани от Комисията на 24 юли 2025 г., които са в сила от 2 август 2025 г.,

– като взе предвид проучването, озаглавено „Generative AI and Copyright — Training, Creation, Regulation“ (Генеративен ИИ и

---

13 ОВ C 23, 23.1.2023 г., стр. 1.
14 ОВ L, 2023/2854, 22.12.2023 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.
15 ОВ L, 2024/1689, 12.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

авторско право — обучение, творчество, регулиране), възложено от Тематичния отдел по правосъдие, граждански свободи и институционални въпроси на Европейския парламент по искане на комисията по правни въпроси[16],

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид доклада на комисията по правни въпроси (A10-0019/2026),

А. като има предвид, че правото на собственост, включително интелектуалната собственост, е установено като основно право в член 17 от Хартата и е ясно квалифицирано в съдебната практика; като има предвид, че зачитането на това право трябва да бъде гарантирано на всички етапи от цифровата трансформация и от развитието на генеративния изкуствен интелект (генеративен ИИ);

Б. като има предвид, че ЕС е изправен пред стратегическото предизвикателство да изостане от международното развитие в областта на изкуствения интелект (ИИ); като има предвид, че на срещата на високо равнище за действие в областта на ИИ през февруари 2025 г. в Париж Комисията оповести Плана за действие „Континент на ИИ“, с целта да превърнем Европа в световен лидер в областта на ИИ; като има предвид, че поради това е от съществено значение по-скоро да се насърчава, отколкото да се възпрепятства напредъкът на технологиите в областта на генеративния ИИ и услугите от обществен интерес в рамките на ЕС, за да се запазят технологичният суверенитет, конкурентоспособността, многоезичната култура и капацитетът за иновации и се гарантира, че технологичното развитие подкрепя устойчивия икономически растеж, конкурентоспособността и иновациите, като същевременно се улеснява широкият достъп до технологии с ИИ в целия ЕС; като има предвид, че за поддържането на конкурентоспособността в надпреварата за подобряване на генеративния ИИ също така е необходим достъп до висококачествено съдържание, което откроява значението на един творчески сектор със справедливо възнаграждение като източник на висококачествени данни за обучение на ИИ;

В. като има предвид, че секторите на културата и творчеството играят ключова роля за защитата на европейските ценности и културното многообразие, както и че те представляват приблизително 4% от добавената стойност на ЕС и 6,9% от брутния вътрешен продукт на ЕС; като има предвид, че в сектора са заети около 8 милиона души, което е в основата на културното многообразие, социалното сближаване, ценностите и

---

16 Lucchi, N. (2025), „Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation“, реф. PE 774.095, Европейски парламент.

демократичния диалог в Европа;’

Г. като има предвид, че в Декларацията относно цифровите права и принципите за цифровото десетилетие се определя целта за гарантиране на справедлива, безопасна и сигурна цифрова среда, в която всеки, включително малките и средните предприятия (МСП), следва да има възможност да се конкурира справедливо и по иновативен начин; като има предвид, че това предполага мерки за насърчаване на проследимостта, безопасността и съответствието на продуктите и услугите, предлагани на цифровия единен пазар; като има предвид, че подписалите я страни се ангажират да популяризират ориентирани към човека, надеждни и етични системи с ИИ, използвани по прозрачен начин и в съответствие с ценностите на ЕС; като има предвид, че в декларацията се настоява, че цифровата трансформация следва да допринесе за справедливи и приобщаващи общество и икономика и за насърчаване на културното и езиковото многообразие, както и за отворените технологии и стандарти като начин за по-нататъшно укрепване на доверието в технологиите и на способността на потребителите да правят автономен и информиран избор;

Д. като има предвид, че изглежда, че целите на цифровото десетилетие на ЕС няма да бъдат постигнати без трансформираща промяна в неговата инвестиционна среда;

Е. като има предвид, че целта на Компаса за конкурентоспособността на ЕС е да се стимулират иновациите, по-специално чрез създаване на благоприятна среда за новосъздадените предприятия в Европа да стартират и да се разрастват, в рамките на специална стратегия на ЕС за стартиращи и разрастващи се предприятия, чието начало беше положено на 28 май 2025 г.; като има предвид, че тя следва да бъде придружена от инициатива за използването на ИИ за дружества от всякакъв мащаб, така че да се ускори интегрирането на технологиите с ИИ във всички стратегически сектори и да се укрепи технологичният суверенитет на ЕС; като има предвид, че секторите на културата и творчеството създават нови и квалифицирани работни места и допринасят за икономическия растеж на Европа, нейната дипломатическа сила и появата на таланти; като има предвид, че МСП съставляват по-голямата част от предприятията в творческия сектор;

Ж. като има предвид, че авторското право и сродните му права влизат в сила автоматично без изисквания за регистрация; като има предвид, че по този начин се предоставят широки изключителни права на различни носители (автори, изпълнители, продуценти, издатели, излъчващи организации), включително правата за възпроизвеждане на произведения и други обекти и за адаптирането, разпространението и предоставянето на публичен достъп до тях;

З. като има предвид, че в европейските културни и творчески индустрии има голямо многообразие и че техните договорни практики, вериги за създаване на стойност и видове съдържание, защитено с авторско право и сродните му права, се различават съществено; като има предвид, че в някои сектори носителите на права се организират колективно, за да защитят интересите си; като има предвид, че произведенията, създадени от този широк кръг участници са също толкова разнообразни и поради това могат да имат различна стойност;

И. като има предвид, че авторското право трябва да бъде в крак с развитието на новите технологии, както в правно, така и в техническо отношение; като има предвид, че в цифровия свят хармонизирането на националните режими за авторското право ще бъде от решаващо значение;

Й. като има предвид, че генеративният ИИ е вид ИИ, който за разлика от други системи с ИИ, предназначени предимно да класифицират или прогнозират, генерира ново съдържание, като например текст, изображения, музика, видеоклипове и код, въз основа на обучение, при което се използват много големи набори от данни, от които той се учи на модели и структури; като има предвид, че резултатите от генеративен ИИ се създават чрез прогнози, основани на статистически модели, като цяло имитират човешката креативност и използват вече съществуващо съдържание, което може да включва защитени с авторско право материали; като има предвид, че това цифрово използване на защитено с авторско право съдържание налага цифрово адаптиране на защитата на защитеното с авторско право съдържание;

К. като има предвид, че разработването, внедряването и използването на ИИ трябва да бъде изцяло приведено в съответствие с действащата правна уредба; като има предвид, че е неприемливо тези технологични развития да нарушават установените понастоящем права; като има предвид, че настоящите системи за запазване на права („право на неучастие“) върху защитено с авторско право съдържание често са непрактични, може да не обхващат всички съответни действия по извличане на информация от текст и данни и не притежават необходимата прозрачност за ефективно изпълнение и прилагане; като има предвид, че разработването на нови технологии като ИИ и отстояването на установените права, включително тези, залегнали в законодателството в областта на авторското право, не следва да се изключват взаимно, а по-скоро би следвало да се развиват заедно;

Л. като има предвид, че има доказателства за широко разпространено нарушаване на правилата в областта на авторското право от доставчиците на генеративен ИИ, включително неразрешено събиране на произведения от

интернет, незачитане на запазването на правата на носителите на права за извличане на информация от текст и данни, използването на пиратски източници за получаване на произведения, както и липсата на искане на лицензии; като има предвид, че този модел, който представлява явно нарушение на основните права на творците и присвояване на стойност в ущърб на културния и информационния сектор на ЕС, показва необходимостта от строги мерки, за да се гарантира, че екосистемата на ИИ в ЕС е справедлива и етична;

M. като има предвид, че основните правни въпроси относно взаимодействието между генеративния ИИ и авторското право и сродните му права са дали използването на защитени с авторско право произведения и други обекти в набор от данни за обучение е законосъобразно съгласно правото на ЕС и националното право на държавите членки, какъв следва да бъде правният статут на генерираното с ИИ съдържание и как да се гарантират прозрачността, съгласието и справедливото възнаграждение на творците и носителите на права, когато техните защитени произведения и други обекти се използват за генериране, разпространение и разпределение на резултати от ИИ;

H. като има предвид, че чрез масовото и евтино създаване на съдържание, което имитира създаденото от човешката креативност, генеративният ИИ се конкурира пряко с работата на творците, особено на културно и медийно съдържание; като има предвид, че тази конкуренция може да доведе до понижаване на качеството на онлайн съдържанието вследствие на оттеглянето на творците, а оттам и до общ спад на културното и творческото производство на човека;

O. като има предвид, че този риск от постепенно изчезване на човешкото измерение на създаването в полза на генерираното с ИИ съдържание, освен че подкопава икономическата жизнеспособност на творческия сектор, представлява екзистенциален риск за европейското общество и демокрация поради това, че размива границите между истина и лъжа, възприемането на дискурса и неговите автори, като нарушава когнитивните способности и критичното мислене; като има предвид, че тези рискове са взети под внимание в Акта за изкуствения интелект (Акта за ИИ), но той не може да бъде цялостен без солидна защита на авторското право и сродните му права;

П. като има предвид, че за да гарантират правилното прилагане на правото и еднаквите условия на конкуренция в целия ЕС и сред доставчиците на ИИ, правилата на ЕС и на държавите членки в областта на авторското право и сродните му права е необходимо да се прилагат еднакво за всички доставчици на ИИ, които внедряват продукти или предлагат услуги в рамките на ЕС, независимо от мястото им на установяване, от юрисдикцията, в

която се извършват действията, свързани с авторското право, които са в основата на обучението на тези модели на ИИ, както и от това къде в ЕС се използват резултатите, произведени от системата с ИИ; като има предвид, че същото изискване следва да се прилага mutatis mutandis за всяко последващо използване на съдържание за формулиране на предположение за отговор, за подобрено чрез извличане генериране или за прецизиране, не само от доставчиците на модели на ИИ, както понастоящем е предвидено в член 53 от Акта за ИИ, но и от доставчиците или внедрителите на системи с ИИ; като има предвид, че сключването на нови лицензионни споразумения не следва да се възприема погрешно като коригиране на неразрешено използване в миналото на съдържание, защитено с авторско право;

Р. като има предвид, че всеки доставчик на ИИ, който пуска на пазара на ЕС модел на ИИ с общо предназначение, трябва да продължава да носи отговорност за проверката на това дали мерките, включени в неговата политика за авторското право, определена в Кодекса за поведение в областта на ИИ с общо предназначение, са в съответствие с прилагането от държавите членки на правото на ЕС в областта на авторското право и сродните му права, преди извършването на действие, свързано с авторското право, на територията на съответната държава членка, тъй като в противен случай това може да породи отговорност съгласно правото на ЕС в областта на авторското право и сродните му права;

С. като има предвид, че Кодексът на поведение подлежи само на доброволно спазване и че не всички доставчици на ИИ са го подписали, по-специално неговата глава за авторското право;

Т. като има предвид, че глобалният характер и експоненциалният ръст на обучението, внедряването и предлагането на ИИ, от една страна, и териториалното прилагане на правилата във връзка с авторското право и сродните му права, от друга страна, създават пречки за получаването на лицензиране за съответните права и за постигане на съответствие на наличните на пазара на Съюза продукти и услуги с ИИ с тези правила и права по начин, който е сходен, но е драстично усилен спрямо цифровата ера без изкуствен интелект;

У. като има предвид, че съдебната практика по въпроса за неправомерното използване на защитено с авторско право съдържание за обучение на модели с ИИ все още е недостатъчна, но в близко бъдеще се очакват няколко съдебни решения, след като различни носители на права в ЕС и в други части на света предприеха съдебни действия срещу някои доставчици на ИИ;

Ф. като има предвид, че обучението на генеративен ИИ, което представлява специфична форма на употреба, изисква

изясняване на правните условия, при които може да се провежда такова обучение;

Х. като има предвид, че висококачествените, основани на човешката дейност (несинтетични) и всеобхватни набори от данни за обучение са от съществено значение както за научните изследвания, така и за ефективното търговско развитие на системите с генеративен ИИ и за осигуряването на висококачествени и надеждни резултати от системите с генеративен ИИ; като има предвид, че поради това даването на възможност за законно създаване и използване на такива набори от данни в рамките на ЕС, което изключва пиратски, неразрешени или други неправомерни материали, е от решаващо значение за насърчаването на иновациите, гарантирането на технологичния и културния суверенитет и поддържането на конкурентоспособността на ЕС в бързо променящата се глобална среда на ИИ, както и за защитата на европейските културни и творчески индустрии;

Ц. като има предвид, че стартирането на Центъра на Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) за знания в областта на авторското право би представлявало навременна и похвална инициатива, насочена към предоставянето на полезна и надеждна информация относно авторското право и укрепване на интерфейса между носителите на авторско право и сродните му права и представителите и заинтересованите страни, осъществяващи дейност в областта на нововъзникващите технологии, по-специално генеративния ИИ;

Ч. като има предвид, че носителите на права следва да имат възможност да използват инструменти, които им позволяват ефективно да изключат използването на техните произведения за обучение в областта на ИИ в ограничен брой стандартизирани машинночетими формати, потенциално управлявани и изброени от EUIPO, като по този начин се дава възможност за ефективно изключване на регистрираните произведения от автоматизираното обхождане на данни и се осигурява правна сигурност както за носителите на права, така и за доставчиците на ИИ;

Ш. като има предвид, че всеки доставчик или внедрител на модели на и системи с генеративен ИИ следва да гарантира прозрачност по отношение на цялото защитено с авторско право съдържание, използвано за обучение на тези модели и системи, независимо от юрисдикцията, в която са извършени свързаните с авторското право действия, които са в основата на обучението на техните модели на генеративен ИИ; като има предвид, че тази прозрачност трябва да се състои от подробен списък, в който се посочва всяко едно защитено с авторско право съдържание, използвано за обучение; като има предвид, че същото изискване следва да се прилага mutatis mutandis за всяко последващо

използване на това съдържание за други цели, включително формулиране на предположения за отговор, подобрено чрез извличане генериране или прецизиране, не само от доставчиците на модели на ИИ, както понастоящем е предвидено в член 53 от Акта за ИИ, но и от доставчиците или внедрителите на системи с ИИ; като има предвид, че употребите като формулиране на предположения за отговор и подобреното чрез извличане генериране по същество се извършват непрекъснато и в реално време; като има предвид, че в такива случаи прозрачността следва да включва самия акт на обхождане на данни, като, от една страна, от обхождащите устройства се изисква да се идентифицират пред интернет операторите, а от друга страна, от доставчиците или внедрителите на ИИ се изисква да поддържат подробни записи на своите дейности по обхождане на данни; като има предвид, че презумпцията, че съдържанието е подложено на обхождане, включително с цел формулиране на предположение за отговор (заключение) или генериране, подобрено чрез извличане, следва да се прилага, когато системите с ИИ обработват запитвания на ползватели; като има предвид, че самата информация за съдържание на трета страна, използвано от доставчици и внедрители на ИИ и генеративен ИИ, не представлява търговска тайна съгласно правото на ЕС;

Щ. като има предвид, че тази прозрачност би могла да бъде улеснена чрез надежден посредник, като например EUIPO, която ще отговаря за уведомяването на носителите на права за използването на тяхното съдържание, като по този начин им се дава възможност да предявяват искове във връзка с използването му за обучение; като има предвид, че на такъв посредник следва да бъдат предоставени необходимите правомощия и ресурси, за да се прецени дали доставчиците и внедрителите спазват изцяло задълженията си за прозрачност;

АА. като има предвид, че прозрачността би могла да бъде постигната и като се даде възможност на носителите на права да поставят воден знак върху своите произведения и други защитени обекти и като се изисква от доставчиците на ИИ да запазват непроменени тези водни знаци и да предоставят инструменти за търсене, които позволяват откриването на такива водни знаци в материалите, използвани за обучение;

АБ. като има предвид, че в допълнение към задължението за прозрачност по отношение на защитените с авторско право произведения и други защитени обекти е необходимо да се създаде механизъм, чрез който при определени условия непредоставянето на пълна прозрачност от страна на доставчиците или внедрителите на модели на и системи с ИИ следва да води до оборима презумпция, че всяко съответно защитено с авторско право произведение или друг защитен обект е бил използван за целите на обучение, формулиране на предположение за отговор или генериране, подобрено чрез

извличане, като по този начин се пораждат всички приложими правни последици съгласно правото на ЕС и националното право за нарушаването на авторското право или сродните му права; като има предвид, че когато съд се произнесе в полза на носител на права или на организациите, които го представляват, въз основа на такава презумпция или на представени доказателства, всички разумни и пропорционални съдебни разноски и други разходи следва да се поемат от доставчика на ИИ;

АВ. като има предвид, че печатният сектор играе жизненоважна роля за опазването на демокрацията и демократичната структура в рамките на ЕС; като има предвид, че е от съществено значение да се гарантира, че моделите и системите на генеративен ИИ не участват в селективна обработка, която облагодетелства определени публикации пред други, като по този начин се запазва плурализмът и безпристрастността на информацията; като има предвид, че моделите на и системите с генеративен ИИ трябва да бъдат проектирани така, че да включват и вземат предвид пълния спектър от публикации в пресата, за да се отстояват основните демократични ценности на многообразие и справедливост в обществения дискурс; като има предвид, че е необходимо да се установят ясни стандарти за качество за моделите на и системите с генеративен ИИ;

АГ. като има предвид, че прозрачността по отношение на резултатите, генерирани от системите с ИИ, е от съществено значение, за да се даде възможност за правилно класифициране на съдържанието като „генерирано от ИИ“ или „създадено от човека“, в зависимост от това дали резултатите отговарят на установените критерии за защита на авторското право; като има предвид, че тази класификация води до значителни правни последици, включително за приложимостта на защитата на авторското право и определянето на правата и задълженията; като има предвид, че доверието на гражданите в ИИ може да се изгради единствено въз основа на регулаторна рамка, която да гарантира, че всяка пусната в действие система с ИИ изцяло зачита и спазва Договорите, Хартата и вторичното право на Съюза;

АД. като има предвид, че що се отнася до правното третиране на резултатите от генеративен ИИ, законодателството на ЕС в областта на авторското право продължава да се основава на принципите на човешкото авторство; като има предвид, че съгласно установената практика на Съда на Европейския съюз понятието „произведение“ включва две кумулативни условия: първо, това трябва да бъде оригинален обект, който отразява собственото интелектуално творение на автора, и второ, това творение трябва да бъде изразено по начин, който да го прави разпознаваемо с достатъчна точност и обективност;

АЕ. като има предвид, че генеративният ИИ все повече се използва

като инструмент за прилагането на авторското право и сродните му права; като има предвид, че Комисията следва да гарантира, че използването на генеративен ИИ за прилагането на предявени авторски права подлежи на ефективни гаранции, включително гаранции срещу злоупотреба, като се гарантира пълно зачитане на основните права, особено свободата на изразяване и свободата на печата;

АЖ. като има предвид, че непоследователните международноправни правила относно допустимостта на защитата като авторско право на генерирано от ИИ съдържание представлява риск за глобалната съгласуваност на правото в областта на интелектуалната собственост и може да доведе до регулаторен арбитраж или да подкопае конкурентоспособността на творческия сектор и сектора на ИИ в Съюза; като има предвид, че международното сближаване и създаването на глобална регулаторна рамка биха осигурили по-ефективна и съгласувана алтернатива на настоящата разпокъсаност на правните подходи; като има предвид, че нормативната уредба на ЕС в областта на ИИ и авторското право не следва да се влияе от външен политически натиск; като има предвид в този контекст, че ЕС трябва да даде силен и единен отговор, за да гарантира функционирането на своя вътрешен пазар, да защити своята работна сила и конкурентоспособност, да укрепи технологичната си автономност и да зададе глобални стандарти в областта на интелектуалната собственост;

АЗ. като има предвид, че за да се гарантира правилното прилагане на правото на ЕС по отношение на всички услуги с генеративен ИИ и да се попречи на установени извън ЕС доставчици да получат нелоялно конкурентно предимство чрез неспазване на правилата, е от съществено значение правилата за защита и прилагане на авторските права на равнището на ЕС и на национално равнище да се прилагат ефективно за всички доставчици на услуги, които извършват дейност на пазара на ЕС; като има предвид, че нарастващата концентрация на сила в ръцете на няколко големи дружества извън Европа увеличава стратегическата зависимост на ЕС и отслабва способността на европейските творци и европейската преса да упражняват и прилагат правата си; като има предвид, че доколкото е разрешено съгласно правото на ЕС и международното право, принципът на териториалност на защитата на авторското право трябва да бъде адаптиран към обучението на системите с генеративен ИИ, за да се гарантира, че за използването на европейско съдържание се прилага правото на ЕС дори когато това обучение се провежда извън ЕС, което е от основно значение за гарантиране на справедливо възнаграждение за европейските творци и носители на права и за опазване на културната и творческата жизненост на ЕС, както и за гарантиране на лоялна конкуренция между европейските и неевропейските доставчици на системи с генеративен ИИ;

подчертава, че на системите с генеративен ИИ, които не отговарят на тези изисквания, следва да бъде забранено да функционират в рамките на ЕС и тези принципи да се прилагат последователно;

АИ. като има предвид, че бързият напредък на генеративния ИИ значително увеличи възможностите за създаване и разпространение на реалистично манипулирано изображение или аудио или видео съдържание, включително произведения и изпълнения на творците, които наподобяват или имитират съществуващи хора, известни като „дълбинни фалшификати“, които подвеждащо се представят за автентични или достоверни; като има предвид, че злоупотребата с такова съдържание поражда риск за основното право на тези хора на самоличност и на индивидуална личност, включително по отношение на собствените им тяло, черти на лицето и глас;

1. отбелязва неяснотите до момента при прилагането на Директивата за авторското право в контекста на обучението на генеративния ИИ и препоръчва бързо изясняване на нейното прилагане и изпълнение;

2. счита, че действащото законодателство в областта на авторското право е недостатъчно за справяне с предизвикателството, свързано с лицензирането на защитени с авторско право материали за генеративен ИИ; призовава за допълнителна правна уредба за изясняване на правилата за лицензиране на генеративен ИИ и за справяне с потенциалните нарушения на действащото законодателство в областта на авторското право; настоява, че тази уредба следва да включва разпоредби, гарантиращи ефективното сътрудничество между доставчиците на генеративен ИИ и творците и други носители на права, включително функциониращ пазар на лицензии, който възстановява преговорната позиция на носителите на права и жизнеспособните решения за защита;

3. припомня, че всяко изключение от съществуващите права съгласно достиженията на правото на ЕС в областта на авторското право, включително по отношение на ИИ, трябва да бъде в съответствие с тристепенната проверка по член 5, параграф 5 от Директивата за информационното общество и Бернската конвенция; отбелязва, че понятието „законен достъп“ изключва пиратските и незаконните копия на произведения;

4. призовава Комисията да гарантира, че дейностите, извършвани за научноизследователски или образователни цели, по-специално от научноизследователски организации и институции в областта на културното наследство или в рамките на нетърговски иновации, не са ограничени, в съответствие с принципа, съдържащ се в член 13 от Хартата; настоятелно призовава Комисията да гарантира, че търговското използване

на резултатите от научните изследвания, произтичащи от тези дейности, не е ограничено, при условие че са получени подходящи разрешения от носителите на права;

5. отново заявява, че носителите на права, особено от сектора на пресата и новинарските медии, и по-специално издателите на публикации в пресата, журналистите и новинарските редактори, трябва да имат пълен контрол върху цифровото използване на тяхното съдържание от системи с ИИ и модели на ИИ за целите на обучение; подчертава, че този контрол следва да се основава на стабилна и функционираща възможност за изключване на такова използване от системи с ИИ и на модели на ИИ, подкрепена от пълна прозрачност и документация от източника относно използването на съдържание на трети лица;

6. счита също така, че посочените носители на права трябва да имат пълен контрол върху използването на тяхното съдържание за цели, които надхвърлят обучението на ИИ, като например формулиране на предположение за отговор и генериране, подобрено чрез извличане, от системи като например приложения, или използването за цели, които допринасят за производството на генерирани от ИИ конкурентни предложения на първичните пазари на носителите на права; счита, че използването на защитено съдържание за такива цели извън обучението може да се извършва само с изричното съгласие на носителите на правата; предлага Комисията да проучи как допълнителните права за издателите на публикации в пресата, журналистите и редакторите на новини, както и други свързани права, включително за продуцентите на новинарски медии и операторите, излъчващи новини, биха могли да бъдат разширени, за да обхванат тези цели; счита, че такива права на възнаграждение може да се управляват и чрез система за доброволно колективно лицензиране, при което може да се предвиди презумпция за колективно управление на права от името на носителите на права по отношение на свързаното с ИИ използване на тяхното съдържание, без да се засяга правото на носителите на права да изберат индивидуално лицензиране;

7. настоятелно призовава Комисията да проучи възможността за защита на сектора на пресата и новинарските медии, чиито услуги се използват многократно и в пълна степен от системите с ИИ, и да оцени и, когато е целесъобразно, да предложи механизми, гарантиращи, че доставчиците на модели на генеративен ИИ или на системи с генеративен ИИ, които очевидно отклоняват трафик и приходи от пресата и от новинарските медии, компенсират тези медии по справедлив, пропорционален и недискриминационен начин, като обръщат специално внимание на местните и регионалните медии, за да се защитят медийният плурализъм, многообразието и демократичният дискурс в ЕС и неговите държави членки;

8. отбелязва нарастващото използване на генеративен ИИ за обобщаване или представяне на новинарско съдържание и неговото широкообхватно въздействие върху достъпа до информация и нейното многообразие; призовава Комисията и държавите членки да гарантират пълното прилагане на правото на ЕС с цел справяне с това явление; подчертава, че тези системи следва да поддържат и допринасят за принципите, залегнали в основата на Европейския акт за свободата на медиите[17], по-специално медийния плурализъм и многообразието на информацията; подчертава необходимостта от правилно прилагане на член 34 от Законодателния акт за цифровите услуги, когато такива доставчици са определени като много големи онлайн платформи или търсачки, като се гарантира, че към системните рискове за свободата и плурализма на медиите се подхожда по подходящ начин; призовава също така Комисията да противодейства по бърз начин на всички нарушения на Законодателния акт за цифровите пазари по отношение на потенциалните практики за отдаване на предимство на собствените продукти и услуги от страна на контролиращите достъпа предприятия, които практики са в изгода за техните услуги с ИИ и вредят на лоялната конкуренция с бизнес ползвателите;

9. призовава Комисията да улесни, чрез консултации с организациите за колективно управление на авторски права, създаването на споразумения за доброволно колективно лицензиране по сектори, когато е целесъобразно, като средство за бързо създаване на пазар на лицензии, който осигурява балансирана и ефективна рамка, гарантираща справедливо възнаграждение на носителите на права, като същевременно дава възможност на доставчиците на ИИ да имат достъп до висококачествени данни за обучение; настоятелно призовава Комисията да гарантира, че тези колективни лицензионни споразумения са достъпни за всички заинтересовани страни, включително отделните творци и МСП, като насърчава добросъвестните преговори и прозрачността; припомня, че трябва да се зачита отказът на носителите на права съдържанието им да бъде използвано за целите на обучението;

10. призовава Комисията да осигури правна сигурност както за носителите на права, така и за доставчиците на ИИ, и да направи оценка на необходимостта и осъществимостта на инструменти, позволяващи на носителите на права ефективно да изключват използването на техните произведения в рамките на обучение на

---

17 Регламент (ЕС) 2024/1083 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за създаване на обща рамка за медийните услуги на вътрешния пазар и за изменение на Директива 2010/13/ЕС (Европейски акт за свободата на медиите), (ОВ L, 2024/1083, 17.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

ИИ в ограничен брой машинночетими стандартизирани формати, управлявани от доверен посредник; предлага EUIPO да се превърне в доверен посредник, който управлява и изброява изключванията и може да се позовава на други каталози на изключенията, които вече съществуват; подчертава, че участието във всеки нов механизъм следва да бъде опростено и икономически ефективно и не следва да обезсилва или отменя вече изразени откази, като същевременно предоставя на доставчиците на ИИ всеобхватен инструмент за гарантиране на спазването на авторското право; счита, че създаването на такива механизми следва да бъде проектирано и оценено в консултация със засегнатите заинтересовани страни, по-специално носителите на права, доставчиците на ИИ и съответните им представителни организации;

11. препоръчва Комисията също така да възложи на EUIPO отговорността за подкрепа на основан на сектора процес на доброволно лицензиране, така че да се рационализират отношенията между доставчиците на генеративен ИИ и носителите на права, като се създаде работеща, благоприятстваща иновациите рамка, която подкрепя конкурентоспособността на ЕС и не възпрепятства неоправдано развитието на технологиите в областта на ИИ, без да води до непропорционална административна тежест или да представлява риск за приложимостта на изключителните права;

12. призовава Комисията да предложи прозрачността и изходната документация относно използването на защитени с авторско право произведения или други защитени обекти на доставчиците и внедрителите на модели на ИИ с общо предназначение и на системи с ИИ с общо предназначение, пуснати на пазара в ЕС, включително за спазване на правото на отказ от доверен посредник, като например EUIPO; препоръчва Комисията да продължи да работи с доставчиците на ИИ и съответните заинтересовани страни за подобряване на образеца за данни за обучение; счита, че за цели като формулиране на предположение за отговор и генериране, подобрено чрез извличане, които изискват непрекъснато обхождане в реално време, прозрачността следва да бъде допълнена от задължение за обхождащите устройства да бъдат разпознаваеми за уеб оператора, а дружествата в областта на ИИ да поддържат подробни записи за всички извършени дейности по обхождане, като надлежно се взема предвид необходимостта от защита на търговските тайни и поверителната търговска информация и се гарантира подходящ баланс между тази защита и ефективното изпълнение на задълженията за прозрачност; подчертава, че цифровите водни знаци, които включват дискретно въвеждане на подпис, код или конкретна информация пряко в защитено съдържание – текст, изображение, видео, или аудио – са иновативен и надежден инструмент за защита на авторското право и сродните му права; поради това Комисията следва да

насърчава научните изследвания и разработването на стандарти за иновативни технологични решения, които повишават способността за проверка на информацията за набора от данни, включително криптографични водни знаци; счита, че всеки нов механизъм за неучастие не следва да обезсилва изразеното по-рано желание за неучастие;

13. счита, че не следва да се въвежда правна рамка, уреждаща обучението на генеративен ИИ за произведения и други обекти, защитени с авторско право и сродните му права, без да се установи пълна прозрачност по отношение на използването на такива данни и по отношение на ефективните закрила и прилагане на правата на творците, което би възстановило абсолютното право на творците да бъде гарантирана изцяло преговорната им позиция, с цел получаване на подходящо и пропорционално възнаграждение;

14. подчертава, че Кодексът за поведение в областта на ИИ с общо предназначение, насоките и образците следва да бъдат преразгледани и да се разглеждат като живи документи, които изискват редовни актуализации, за да се отговори на възникващите предизвикателства в областта на защитата на авторското право и развитието на ИИ; отбелязва, че този Кодекс за поведение е временен инструмент за доказване на съответствие с Акта за ИИ до разработването на хармонизирани стандарти, както се подчертава в насоките, публикувани от Европейската служба по изкуствен интелект на 18 юли 2025 г.; приветства посоката на движение в главата за авторското право в Кодекса за поведение в областта на ИИ с общо предназначение, включително ангажиментите относно документацията за наборите от данни, възможността за неучастие и разглеждането на жалби, като същевременно отбелязва оставащите недостатъци; призовава Европейската служба по изкуствен интелект да прилага строго тези разпоредби и да улесни работата за постигане на най-високите стандарти на ЕС за ефективно съответствие с въпросните изисквания, и настоятелно призовава подписалите страни да приемат публична политика в областта на авторското право и да въведат достъпен, обвързан със срокове механизъм за подаване на жалби, който да осигурява ефективна правна защита за носителите на права;

15. препоръчва на Комисията, независимо от планирания от нея преглед на уредбата на авторското право и Директивата за авторското право и преди започването на този преглед и без да се предполага необходимостта от законодателно преразглеждане, спешно да извърши задълбочена оценка, за да намери бързо решение на въпроса дали прилагането на съществуващите достижения на правото на ЕС в областта на авторското право адекватно преодолява правната несигурност и последиците за конкуренцията, свързани с използването на

защитени произведения и други обекти за целите на обучението на системи с генеративен ИИ, последиците за териториалния обхват на защитата, устойчивостта на други публично достъпни ресурси като онлайн енциклопедии, библиотеки и архиви, както и разпространението на генерирано от ИИ съдържание, което може да замени създаденото от човека изразяване; подчертава, че при извършването на тази оценка следва се използва цялостен подход, като се вземат предвид нуждите на всички заинтересовани страни, включително изследователите, университетите, библиотеките, културните организации, европейските разработчици на ИИ, включително новосъздадени предприятия, новинарски медии и творческия сектор, във връзка с използването и развитието на ИИ;

16. потвърждава, че в съответствие с правото на ЕС и международното право и с оглед на осигуряването на еднакви условия на конкуренция между базираните в ЕС и извън ЕС услуги с генеративен ИИ, гарантирането на подходяща защита и справедливо възнаграждение за творците за използването на техните произведения, подобряването на лицензирането на такива произведения и в крайна сметка насърчаването на културната жизненост на ЕС, принципът на териториалност следва да се тълкува по такъв начин, че когато на пазара на ЕС се пускат или предоставят модели на генеративен ИИ и системи с генеративен ИИ, правото на ЕС в областта на авторското право, както се припомня в съображение 106 от Акта за изкуствения интелект, да се прилага независимо от юрисдикцията, в която се извършват свързаните с авторското право действия, които са в основата на обучението на тези модели на генеративен ИИ и системи с генеративен ИИ, вследствие на което, ако не се спазва авторското право, да бъде забранено тези модели и системи да бъдат пускани или предоставяни на пазара на ЕС;

17. освен това препоръчва тази оценка да има за цел поддържане на рамка, в която се гарантира прозрачност по отношение на използването на защитени с авторско право произведения или други защитени обекти и в която са налице механизми за справедливо и пропорционално възнаграждение за това използване, създаващи възможност за генерирането на ресурсите, необходими за благоприятното развитие на европейското художествено и творческо производство в контекста на глобалната трансформация, водена от ИИ, и за устойчивостта на публичната информационна екосистема; подчертава неотложната необходимост от осигуряване на тези условия, за да се избегне нарастващият риск от постепенно изчезване на човешката креативност в полза на съдържание, генерирано от системи с ИИ;

18. отбелязва използването на системи с генеративен ИИ, които разчитат в масов мащаб на защитено съдържание, като го възпроизвеждат без разрешение от притежателите на права,

засегнати от такова използване, или без компенсация за тях, особено когато са интегрирани в търсачки или други цифрови услуги, които дават възможност за генериране, често в реално време и на пределни разходи, на съдържание, което нарушава оригинални произведения и други защитени обекти, върху които са обучени моделите или което е било премахнато, включително в реално време, от такива модели; изразява загриженост, че тези практики могат да доведат до предоставянето на продукти и услуги, които пряко и по нелоялен начин се конкурират с тези на носителите на права, включително чрез незаконно отдаване на предимство на собствените продукти и услуги от страна на контролиращите достъпа предприятия;

19. припомня, че доброволното лицензиране, индивидуално или колективно, е в основата на успеха на творческите сектори, като гарантира гъвкавост при избора на най-подходящия модел за всяко използване, като същевременно подчертава, че носителите на права трябва да останат свободни да решават дали да лицензират своите произведения за системи с генеративен ИИ и да определят съответното възнаграждение, така че да се запази секторното многообразие и да се предотвратят нарушения на пазара, които биха могли да подкопаят жизнеспособността на творческите индустрии и на европейската преса;

20. призовава за създаването на съгласувана и функционираща рамка за лицензиране по отношение на използването на съдържание, защитено с авторско право или сродните му права, за да се даде възможност за справедливо възнаграждение на творците за използването на тяхното защитено с авторско право съдържание от модели на генеративен ИИ; насърчава доставчиците на модели на ИИ да търсят лицензи от носителите на права и подчертава, че ефективната и всеобхватна прозрачност по отношение на защитените с авторско право произведения и съдържание, използвани за обучение на модели на ИИ, е съществена предпоставка за развитието на такъв пазар; във връзка с това препоръчва да се засилят задълженията за правоприлагане и за прозрачност за разработчиците на ИИ, които използват такова съдържание;

21. призовава Комисията да проучи дали съществува възможно решение за незабавното, справедливо и пропорционално възнаграждение за минали употреби на защитени с авторско право произведения от доставчиците на модели на ИИ с общо предназначение и системи с ИИ с общо предназначение по отношение на използването на съдържание, защитено с авторско право или сродните му права, когато все още не може да бъде създаден пазар на лицензии, като това задължение се прилага до засилване на реформите, предвидени в настоящия доклад; във връзка с това се противопоставя на всяко предложение за уредба, основана на това доставчиците на ИИ да получават световна лицензия за обучение на своите модели на генеративен

ИИ срещу заплащане на фиксирана сума; счита, че стойността на съдържанието, защитено с авторско право или сродните му права, трябва да бъде пропорционална и да се определя за всеки отделен случай чрез добросъвестни преговори между носителите на права или техните представители и доставчиците на ИИ;

22. насърчава Комисията и EUIPO да координират усилията за повишаване на осведомеността относно авторското право сред разработчиците и доставчиците на ИИ, което може да включва контролни списъци за проверка на съответствието, правни и технологични инструменти и технически ръководства, както и да създадат осведоменост сред носителите на авторски права чрез предоставяне на полезна и надеждна информация относно авторското право;

23. приветства създаването на Център на EUIPO за знания в областта на авторското право, тъй като той ще играе жизненоважна роля за направляване на използването на авторското право в ерата на генеративния ИИ чрез повишаване на осведомеността, насърчаване на правната яснота и стимулиране на балансирана рамка, която подкрепя творчеството, иновациите, опазването на културата и европейската конкурентоспособност;

24. призовава Комисията да предложи установяването на оборима презумпция, че за всеки модел на генеративен ИИ или система за генеративен ИИ, пуснати на пазара на Съюза, произведения и други обекти, защитени с авторско право или сродните му права, са били използвани за целите на обучение, формулиране на предположение за отговор и генериране, подобрено чрез извличане, когато задълженията за прозрачност, посочени в настоящата резолюция, не са били изцяло спазени; освен това препоръчва, когато притежател на права или представляващата го организация спечели съдебно дело въз основа на тази презумпция или чрез представени доказателства, всички разумни и пропорционални съдебни разноски и други разноски, направени при упражняването на тези права, да се поемат съответно от доставчика на модела на ИИ или на системата с ИИ;

25. настоява, че изцяло генерираното от ИИ съдържание, което не отговаря на установените критерии за защита на авторското право и сродните му права, следва да остане недопустимо за защита на авторското право, и че статутът на обществено достояние на такива резултати следва да бъде ясно определен;

26. призовава настоятелно Комисията да проучи мерки за противодействие на нарушаването на правата на възпроизвеждане, на предоставяне на публично разположение и на публично разгласяване чрез създаването на резултати от генеративен ИИ, при условие че тези мерки не водят до

предотвратяване на производството на резултати от генеративен ИИ, които включват произведения или други обекти, които не нарушават авторското право и сродните му права, включително за лично ползване, цитиране, критика, обзор, карикатура, пародия и имитация на друго литературно произведение, както и случайно включване;

27. призовава Комисията да проучи мерки за защита на физическите лица от разпространението без съгласие на манипулиран и генериран от ИИ цифрово изображение или аудио или видео съдържание, включително произведения и изпълнения на творци, имитиращи техните лични характеристики („дълбинни фалшификати“); подчертава, че доставчиците на цифрови услуги трябва да имат ясно задължение да предприемат действия срещу такова незаконно използване на правото на физическо лице на индивидуална личност по отношение на собственото му тяло, лицеви характеристики и глас, както и правото върху интелектуалната собственост;

28. подчертава необходимостта от ясно обозначаване на изцяло генерираното от ИИ съдържание, за да се наблюдава изпълнението на задълженията за прозрачност от страна на платформите, предлагащи творческо съдържание, с цел те да откриват и да сигнализират на своите ползватели за наличието на генерирано с ИИ съдържание; призовава Комисията да публикува без забавяне кодекс на ЕС за практика при обозначаването на съдържание;

29. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета, на Комисията, както и на правителствата и парламентите на държавите членки.